

itiveness management]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (8) (pp. 183–187). [in Ukrainian].

10. Sopilnyk, L. I., & Kolodiychuk, A. V. (2009). *Upravlinnya konkurentospromozhnistyu mashynobudivnykh pidpryyemstv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky Ukrayiny* [Management of competitiveness of machine-building enterprises at the present stage of development of Ukrainian economy]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 19 (10) (pp. 222–227). [in Ukrainian].

Дані про авторів

Гаврилко Петро Петрович,

к.е.н., професор, директор Ужгородського торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Гуштан Тетяна Вікторівна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри технології і організації ресторанного господарства Ужгородського торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Каганець-Гаврилко Леся Петрівна,

викладач відділення харчових технологій, Ужгородського торговельно-економічного фахового коледжу Державного торговельно-економічного університету
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Data about the authors

Petro Havrylko,

Ph.D. of Economics, Professor, Director of the Uzhhorod Trade and Economic Institute of the State University of Trade and Economics
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Tetyana Hushtan,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of technology and organization of the restaurant industry of the Uzhhorod Trade and Economic Institute of the State University of Trade and Economics
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Lesia Kahanets-Havrylko,

Lecturer of the Department of food technology of the Uzhhorod Trade and Economic Professional College of the State University of Trade and Economics
e-mail: info@utei-knteu.org.ua

УДК 330.3:339.9

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7895628>

АНТИПЕНКО Н. В., ТУРОВА Л. Л.,
ЛИТВИШКО Л. О., ПАЛЬЧИК І. М.

Організаційно-економічний механізм управління безпековим потенціалом інноваційно орієнтованого підприємства в контексті забезпечення ефективності бізнес-процесів

Актуальність теми дослідження. Дослідження питання організаційно-економічного механізму управління безпековим потенціалом інноваційно орієнтованого підприємства в контексті забезпечення ефективності бізнес-процесів обумовлюється сучасною динамікою змін і важливістю їх діагностування сигнаторики імпульсів.

Постановка проблеми. Наявний діючий організаційно-економічний механізм менеджменту інноваційно орієнтованих підприємств, зокрема і безпековим потенціалом, не у повній мірі задовільняє потребу у підвищенні результативності діяльності, оптимізації використання усіх ресурсів, росту продуктивності праці, забезпечення конкурентоспроможності інноваційної продукції, що в контексті забезпечення ефективності бізнес-процесів обумовлює актуальність теми дослідження.

Постановка мети і завдань дослідження – дослідити організаційно-економічний механізм управління безпековим потенціалом інноваційно орієнтованого підприємства в контексті забезпечення ефективності бізнес-процесів.

Метод або методологія дослідження. В статті використано наступні методи: монографічний, графічний, аналізу і синтезу, систематизації.

Презентація основного матеріалу (результати дослідження). Виокремлено проблемні ас-

пекти діяльності інноваційно орієнтованого підприємства, на вирішення яких має бути націлене формування і розвиток ресурсних можливостей. Розкрито особливості формування ресурсного потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності інноваційно орієнтованих підприємств для забезпечення ефективності бізнес-процесів.

Висновки за статтею. Систематизовано підходи і принципи формування безпекового потенціалу підприємства як цілісної системи, якій властиві певні рівні й взаємозв'язки. Схематично зображено процес формування, використання і розвитку потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства. Визначено ряд принципів формування системи матеріальних ресурсів на інноваційно орієнтованого підприємства. Розкрито зовнішні та внутрішні джерела формування безпекового потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства.

Ключові слова: організаційно-економічний механізм, управління безпековим потенціалом, інноваційно орієнтоване підприємство, ефективність, бізнес-процеси.

ANTYPENKO N. V., TUROVA L. L.,
LYTVYSHKO L. O., PALCHYK I. M.

The organizational and economic mechanism of managing the security potential of an innovatively oriented enterprise in the context of ensuring the efficiency of business processes

Relevance of the research topic. The study of the issue of the organizational and economic mechanism of managing the safety potential of an innovatively oriented enterprise in the context of ensuring the efficiency of business processes is determined by the modern dynamics of changes and the importance of their diagnosis of impulse signatures.

Formulation of the problem. The existing organizational and economic management mechanism of innovation-oriented enterprises, in particular, the security potential, does not fully satisfy the need to increase the effectiveness of activities, optimize the use of all resources, increase labor productivity, ensure the competitiveness of innovative products, which in the context of ensuring the effectiveness of business processes determines relevance of the research topic.

Setting the purpose and objectives of the study – to investigate the organizational and economic mechanism of managing the security potential of an innovatively oriented enterprise in the context of ensuring the efficiency of business processes.

Research method or methodology. The article uses the following methods: monographic, graphic, analysis and synthesis, systematization.

Presentation of the main material (research results). Problematic aspects of the activity of an innovation-oriented enterprise are singled out, the solution of which should be aimed at the formation and development of resource capabilities. The peculiarities of the formation of the resource potential of an innovatively oriented enterprise are revealed.

Field of application of results. The results of the research can be used in the practical activities of innovatively oriented enterprises to ensure the efficiency of business processes.

Conclusions on the article. The approaches and principles of the formation of the security potential of the enterprise as a complete system, which is characterized by certain levels and interconnections, are systematized. The process of forming, using and developing the potential of an innovatively oriented enterprise is schematically depicted. A number of principles of forming a system of material resources for an innovation-oriented enterprise have been defined. The external and internal sources of the formation of the security potential of an innovatively oriented enterprise are revealed.

Keywords: organizational and economic mechanism, security potential management, innovation-oriented enterprise, efficiency, business processes.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Зростання ефективності вітчизняних інноваційно орієнтованих підприємств, забезпечення їх фінансової стійкості і платоспроможності, якість й рівень розвитку потенціалу сучасних виробничих систем залежать від рівня раціональності використання всіх наявних видів ресурсів, зокрема безпекових. Наявний діючий організаційно-економічний механізм менеджменту інноваційно орієнтованих підприємств, зокрема і безпековим потенціалом, не у повній мірі задовольняє потребу у підвищенні результативності діяльності, оптимізації використання усіх ресурсів, росту продуктивності праці, забезпечення конкурентоспроможності інноваційної продукції. І тому методи й моделі механізму підвищення безпекового потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства є вкрай необхідними задля ґрунтовного розгляду і вирішення в контексті забезпечення ефективності бізнес-процесів, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Розглядаючи безпековий потенціал інноваційно орієнтованого підприємства як цілісну організаційну систему з визначеними структурними рівнями, актуальним є факт ефективного його формування і використання без урахування пропорційності елементів. Реалізуються закономірності, що структуроване ціле визначається найменшою окремою врівноваженістю. Структурний механізм можливостей інноваційно орієнтованого підприємства як цілісна система базується на рівнях функціонування виробничого, організаційно-технологічного процесів із залученням власної ресурсної бази в господарську діяльність для виконання планових завдань. Закон найменших проявляється як підлаштування структури потенціалу до структурних особливостей процесу виготовлення продукції. Закон онтогенезу характеризує тенденції змін економічних параметрів, які визначають можливості інноваційно орієнтованого підприємства [1–10]. Намагання управлінського персоналу інноваційно орієнтованого підприємства зберегти єдність в взаємозалежності ресурсного забезпечення розкривається через закон цілісності потенціалу. Актуальність даного питання посилюється в контексті забезпечення ефективності бізнес-процесів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідити організаційно-економічний механізм управління безпековим потенціалом інноваційно орієнтованого підприємства в контексті забезпечення ефективності бізнес-процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У нинішніх ринкових умовах функціонування важливим є вміння відповідних фахівців конкретизувати заплановані стратегічні і наявні орієнтири розвитку потенціалу. У фактичному конкурентному середовищі інноваційно орієнтованого підприємства зацікавлені в реалізації закону забезпечення цілісності власного потенціалу, запобігання розбіжностей і дисбалансу у ресурсному забезпеченні. Організаційні засади можливостей інноваційно орієнтованого підприємства сфери ґрунтуються на використанні таких інструментів як аналіз і синтез, в чому і проявляється закон аналізу й синтезу.

Побудова ефективної моделі управління потенціалом безпековим інноваційно орієнтованого підприємства відбувається за основних концептуальних засад формування, використання, оптимізації і відновлення можливостей підприємства.

Організаційно-господарський механізм управління безпековим потенціалом інноваційно орієнтованого підприємства – сукупність організаційних і економічних важелів, які діють на організаційні й економічні параметри системи менеджменту і сприяють отриманню конкурентних переваг, формуванню й посиленню організаційно-економічного потенціалу і ефективності діяльності інноваційно орієнтованого підприємства в цілому. Виходячи з даного визначення, організаційно-господарський механізм із позиції формування безпекового потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства можна ототожнювати із організаційно-економічним механізмом.

Ефективність господарювання інноваційно орієнтованого підприємства залежатиме від вірності обраних методик цього механізму, законодавчо-нормативної бази, складових системи управління на підприємстві. Без використання методів організаційно-економічного механізму управління безпековим потенціалом на підприємстві неможливі результати господарської діяльності, відповідність установленим повноваженням, забезпечення центрів відповідальності і т.д. Це спричинено тим, що інноваційно орієн-

тованого підприємства не може досягнути успіху без організації взаємодії напрямків діяльності, відповідного застосування ресурсного і фінансового забезпечення, функціонування підсистеми виробничої, управлінської і збутової діяльності, які впливають на прибутковість й раціональність використання активів підприємства.

Соціальний, правовий й організаційно-економічний механізми в цілісній сукупності формують господарський механізм інноваційно орієнтованого підприємства. Саме організаційно-економічний механізм управління безпековим потенціалом складає підґрунтя забезпечення роботи господарського механізму інноваційно орієнтованого підприємства, адже розкриває всі принципи, методи, інструменти і інші засоби, що беруть участь в перетворенні різноманітних ресурсів в готову продукцію з реалізацією поточних і стратегічних цілей господарювання інноваційно орієнтованого підприємства.

Формування дієвого механізму управління безпековим потенціалом розвитку можливостей інноваційно орієнтованого підприємства базується на системі різних економічних методів. Під методом управління розуміють прийоми управлінського персоналу, цілеспрямованих на забезпечення господарської діяльності інноваційно орієнтованого підприємства. Саме від вірності обрання методів менеджменту інноваційно орієнтованого підприємства залежить рівень ефективності прийняття і впровадження управлінських рішень, відносно видів діяльності суб'єкта. Обрані на підприємстві методи менеджменту забезпечують організовану, змістовно-упорядковану й вмотивовану діяльність працівників всіх структурних підрозділів.

Інструментами менеджменту інноваційно орієнтованого підприємства є методи, які формують своєрідне ядро його функціонування. Використання системи організаційних методів приводить до формування засад застосування економічних і інших методів, завдяки чому відбуваються всі економічні процеси на інноваційно орієнтованого підприємства. Від вірності методичної бази менеджменту залежить ефективність господарської діяльності, рівень рентабельності виробництва, прибутковість і конкурентоспроможність інноваційно орієнтованого підприємства.

Формування і розвиток ресурсного потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства передбачає

організаційне впорядкування наявних ресурсів, їх нарощування, управління ними із метою отримання поставлених цілей і може здійснюватися з використанням існуючих фундаментальних підходів.

Потенціал нинішніх інноваційно орієнтованого підприємства формується з близько 60 % основних засобів, 25 % – припадає на кадри, 15 % – це інформаційні дані і оборотні фонди. Формування і використання ресурсного потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства є одним з компонентів стратегії управління інноваційно орієнтованого підприємства. Персонал інноваційно орієнтованого підприємства повинен забезпечити взаємодію складових потенціалу так, щоб досягти оперативних і стратегічних цілей господарювання. Чим більший потенціал інноваційно орієнтованого підприємства, тим більші перспективи розвитку воно має, відповідно є більш конкурентоспроможним і характеризується інвестиційно-інноваційною привабливістю. Схематично побудова процесу формування, використання і підвищення потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства із врахуванням синергетичного ефекту представлена на рис. 1. Існуючі можливості інноваційно орієнтованого підприємства і потенційні можливості (підвищення ефективності функціонування) визначають всі інтегровані ресурси (трудові, матеріальні, в т. ч. енергетичні, інформаційні, грошові, часові, основні та оборотні засоби) і структурні елементи потенціалу підприємства (різновиди потенціалу).

Застосування системного підходу необхідне для налагодження взаємозв'язків в системі, пришвидшення отримання поставлених завдань. Виходячи з загальновідомого твердження про відкритість всіх економічних систем, основи даного підходу є підґрунтям управління на інноваційно орієнтованого підприємства (рис. 2).

В загальному вигляді, формування ресурсного потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства має відбуватися за рядом основних принципів:

- ресурсний потенціал інноваційно орієнтованого підприємства неможливо розвивати тільки шляхом сумування складових, виходячи з ступеня вагомості кожного з них;
- потенціал інноваційно орієнтованого підприємства здатен при утворенні новітніх складових змінюватися і набувати інших характеристик;
- складові елементи ресурсного потенціалу повинні не відокремлюватися один від одного, а

існувати в раціональному співвідношенні і налагодженому зв'язку один з одним;

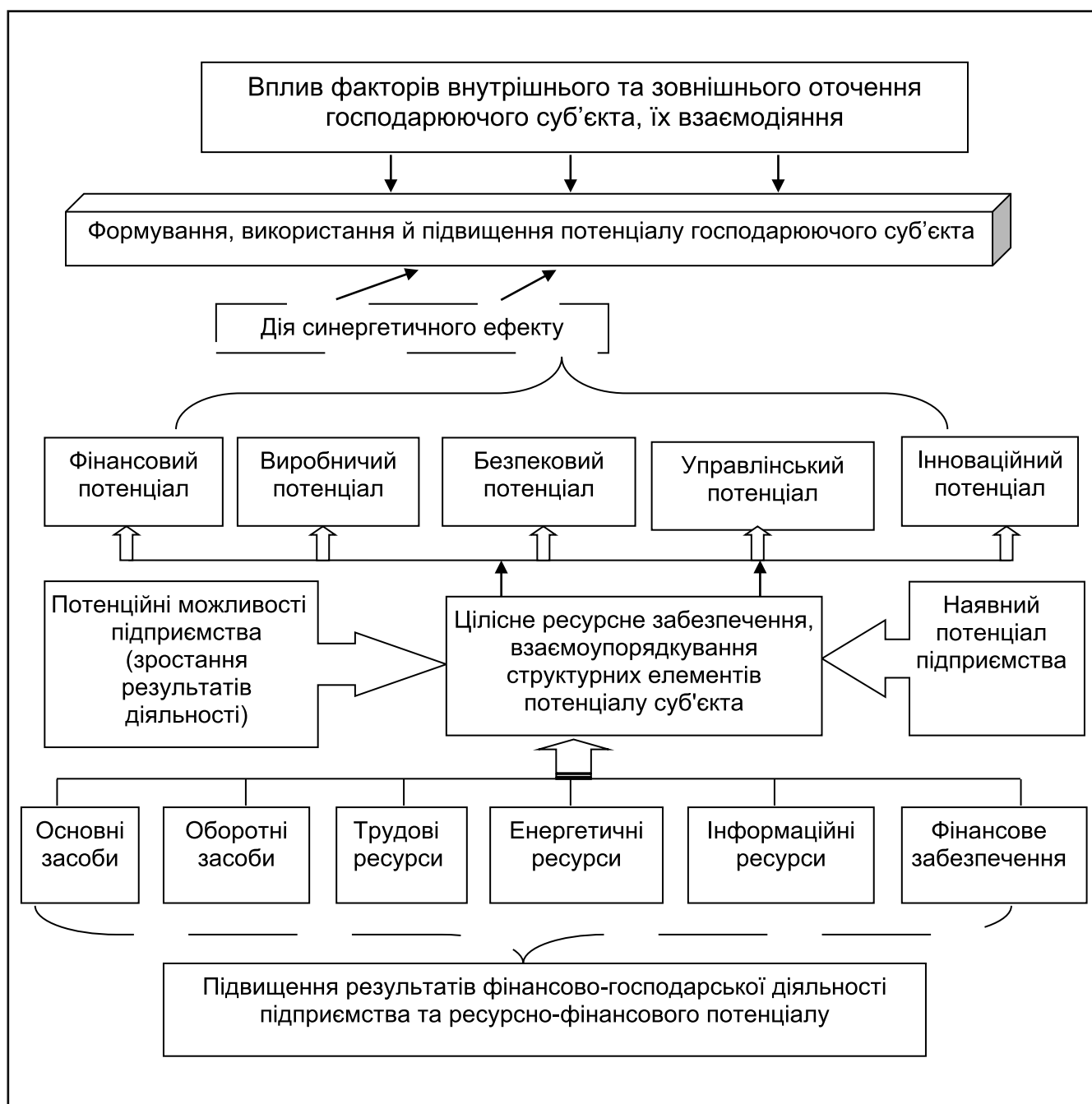
- всі наявні елементи можливостей інноваційно орієнтованого підприємства повинні відповідати виробничим процесам, властивостям товарів, які виготовляються.

Необхідно враховувати те, що структуро-формуючі елементи ресурсного потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства прямо пов'язані з діяльністю і розвитком, тому на них мають вплив проблеми, що пов'язані з необхідністю

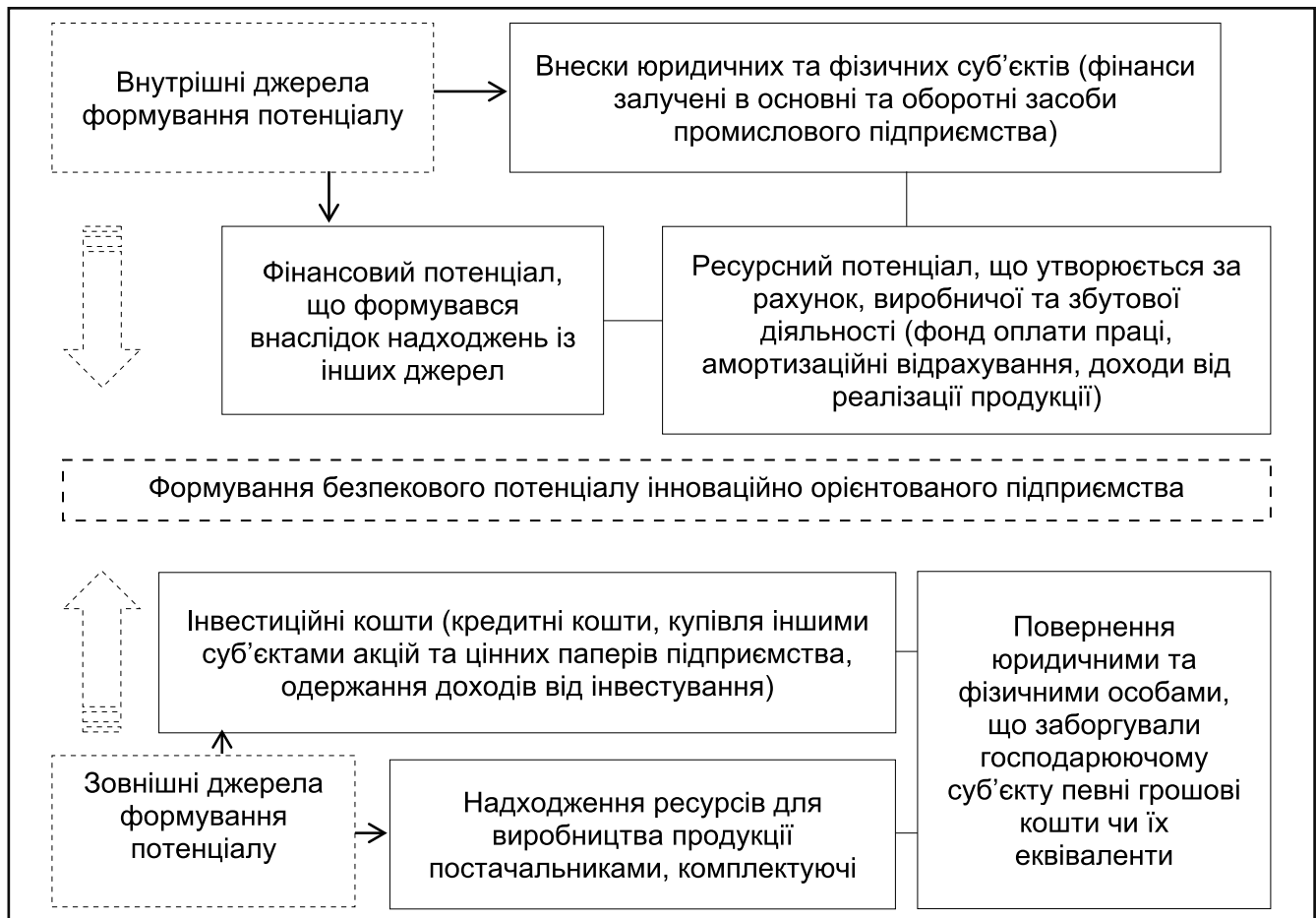
періодичного оновлення технічного оснащення, модернізації устаткування і використання результатів інноваційної діяльності.

Формування ресурсного потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства відбувається за рахунок внутрішніх й зовнішніх джерел.

Виходячи з того, що формування потенціалу не буває спонтанним, до даного виду діяльності необхідно розробити механізми, які дозволять підвищити ефективність господарської діяльності і сприятимуть розвитку потенціалу.

Рисунок 1. Процес формування, використання і підвищення ефективності управління потенціалом інноваційно орієнтованого підприємства

Рисунок 2. Зовнішні і внутрішні джерела формування безпекового потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства

Висновки

Виокремлено проблемні аспекти діяльності інноваційно орієнтованого підприємства, на вирішення яких має бути націлене формування і розвиток ресурсних можливостей. Розкрито особливості формування ресурсного потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства. Систематизовано підходи і принципи формування безпекового потенціалу підприємства як цілісної системи, якій властиві певні рівні й взаємозв'язки. Схематично зображено процес формування, використання і розвитку потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства. Визначено ряд принципів формування системи матеріальних ресурсів на інноваційно орієнтованого підприємства. Розкрито зовнішні та внутрішні джерела формування безпекового потенціалу інноваційно орієнтованого підприємства.

Список використаних джерел

1. Антипенко Н. В., Веденіна Ю. Ю., Гнатенко І. А., Пархоменко О. П. Фінансовий менеджмент ресурсозбереження інноваційно орієнтованих підприємств

у контексті антикризової стратегії розвитку. *Агросвіт*. 2021. № 23. С. 10–16.

2. Литвишко Л. О., Артемчук В. О. Формування маркетингової стратегії виходу підприємств сфери послуг з після військової кризи. *Науковий журнал «Автомобільні дороги і дорожнє будівництво»*. 2022. № 1. URL: <http://addb.ntu.edu.ua>

3. П'ятецька Б. М., Соловей Н. В., Турова Л. Л. Аналіз фінансових результатів діяльності авіаційної галузі України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Економічні науки». 2019. № 2. С. 52–58.

4. Савенко О. А., Пальчик І. М., Вороніна В. Р., Назарець А. В. Теоретичні основи виробничо-збутової діяльності підприємств. *Агросвіт*. 2021. № 3. С. 44–49.

5. Lozhachevska O., Navrotska T., Melnyk O., Kapinus L., Zos-Kior M., Hnatenko I. Management of logistics and marketing behavior of innovation clusters in territorial communities in the context of digitalization of society and the online market. *Laplace in Journal*. 2021. № 7(3). pp. 315–323.

6. Ovcharenko I., Khodakivska O., Sukhomlyn L., Shevchenko O., Lemeshenko I., Martynov A., Zos-Ki-

or M., Hnatenko I., Michkivskyy S., Bilyavska L. Spatial organization management: modeling the functioning of eco-clusters in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2022. Vol. 40, pp. 351–356.

7. Stolyarov V., P6shtorov6 J., Zos-Kior M., Hnatenko I., Petchenko M. Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2022. № 3(189). pp. 163–167.

8. Zherdetska L., Diatlova Y., Diatlova V., Derkach J., Goncharenko A., Zos-Kior M. Digital banking in the marketing mix and human resource management: improving the approach to the assessment as an innovative component. *Laplace in Journal*. 2021. № 7(3A). pp. 111–119.

9. Zhyvko Z., Nikolashyn A., Semenets I., Karpenko Y., Zos-Kior M., Hnatenko I., Klymenchukova N., Krakhmalova N. Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2022. Vol. 39. pp. 259–269.

10. Zos-Kior M., Buchniev M., Naholiuk O., Starodubtseva I. Strengthening the motivation of enterprise personnel by knowledge management measures in the context of change management. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Economic Sciences*. 2020. № 3. pp. 24–30.

References

1. Antipenko N. V., Vedenina Yu. Yu., Hnatenko I. A., Parkhomenko O. P. (2021). Financial management of resource conservation of innovatively oriented enterprises in the context of anti-crisis development strategy. *Agrosvit [Agroworld]*, 23, 10–16.

2. Lytvynshko L. O., Artemchuk V. O. (2022). Formation of the marketing strategy of the exit of service sector enterprises from the post-war crisis. *Naukovyy zhurnal «Avtomobil'ni dorohy i dorozhnye budivnytstvo» [Scientific journal «Automotive roads and road construction»]*, 1, URL: <http://addb.ntu.edu.ua>

3. Pyatetska B. M., Solovei N. V., Turova L. L. (2019). Analysis of the financial results of the aviation industry of Ukraine. *Mizhnarodnyy naukovyy zhurnal «Internauka». Seriya: «Ekonomiczni nauky» [International scientific journal «Internauka». Series: «Economic Sciences»]*, 2, 52–58.

4. Savenko O. A., Palchyk I. M., Voronina V. R., Nazarets A. V. (2021). Theoretical foundations of production and sales activities of enterprises. *Agrosvit [Agroworld]*, 3, 44–49.

5. Lozhachevska O., Safonova V., Hnatenko I., Navrotska T. (2021). Management of innovative economy: strategic approaches to business processes, personnel management and competitiveness. *Agrosvit [Agroworld]*, 15, 14–19.

6. Ovcharenko I., Khodakivska O., Sukhomlyn L., Shevchenko O., Lemeshenko I., Martynov A., Zos-Kior M., Hnatenko I., Michkivskyy S., Bilyavska L. (2022). Spatial organization management: modeling the functioning of eco-clusters in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 40, 351–356.

7. Stolyarov V., P6shtorov6 J., Zos-Kior M., Hnatenko I., Petchenko M. (2022). Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 3(189), 163–167.

8. Zherdetska L., Diatlova Y., Diatlova V., Derkach J., Goncharenko A., Zos-Kior M. (2021). Digital banking in the marketing mix and human resource management: improving the approach to the assessment as an innovative component. *Laplace in Journal*, 7(3A), 111–119.

9. Zhyvko Z., Nikolashyn A., Semenets I., Karpenko Y., Zos-Kior M., Hnatenko I., Klymenchukova N., Krakhmalova N. (2022). Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 39, 259–269.

10. Zos-Kior M., Buchniev M., Naholiuk O., Starodubtseva I. (2020). Strengthening the motivation of enterprise personnel by knowledge management measures in the context of change management. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Economic Sciences*, 3, 24–30.

Дані про авторів

Антипенко Надія Василівна,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Турова Лариса Леонідівна,

старший викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Литвишко Лілія Олександрівна,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту, Національний транспортний університет, м. Київ, Україна

Пальчик Ігор Миколайович,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту і права, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро, Україна

Data about the authors

Nadiia Antypenko,

Dr. Sc. (Econ), Professor, Professor of Department of Finance, Banking and Insurance, National Aviation University, Kyiv, Ukraine

Larysa Turova,

Senior Lecturer of Department of Finance, Banking and Insurance, National Aviation University, Kyiv, Ukraine

Liliia Lytvynshko,

PhD (Econ), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, National Transport University, Kiev, Ukraine

Ihor Palchyk,

PhD (Econ), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and Law, Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, Ukraine